

29. august 2022

Til:

Statsministerens kontor
Finansdepartementet
Olje- og energidepartementet
Kommunal- og distriktsdepartementet
Klima- og miljødepartementet

Kopi til:

Finanskomiteen
Energi- og miljøkomiteen
Kommunal- og forvaltningskomiteen
Norges vassdrags- og energidirektorat
Enova

TIDENES SATSING PÅ ENERGIEFFEKTIVISERING

Satsing på energieffektivisering og energisparing er den raskeste, billigste, minst konfliktfylte og mest miljøvennlige måten å bidra til løsninger på energikrisen på. En storstilt energiomstilling er nødvendig i Europa, og det aller viktigste Norge kan gjøre, er å redusere energiforbruket. Det vil bidra til å redusere klimagassutslippene og ta vare på naturen. Redusert energiforbruk vil også gjøre forbrukerne mer robuste til å møte svingninger i strømprisen.

Det er en skandale at det ikke tidligere er gjort mer for energieffektivisering, men nå har regjeringen tidenes mulighet til å få til store endringer. Statsbudsjettet for 2023 må være starten på en satsing, og Naturvernforbundet sender med dette forslag til en pakke med virkemidler. Vi viser også til fellesbrev med andre organisasjoner om oppfølging av målet om 10 TWh energisparing i bygg innen 2030 og satsing på Enova og Husbanken.¹

En kombinasjon av krav, økonomisk støtte og informasjon og kompetanseheving vil være mest effektivt for å utløse tiltak og realisere potensialet for energieffektivisering og energisparing.

Satsingen på energieffektivisering må inkludere flere departementer og direktorater. Naturvernforbundet ønsker at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) får en overordnet rolle for å fremme energieffektivisering og følge opp det vedtatte målet om 10 TWh energisparing i bygg innen 2030. Fram mot 2040 bør energiforbruket i bygg halveres. I tillegg er det et stort potensial for energieffektivisering i industrien, i transportsektoren og i forbruket ellers.

¹ Se: [Fellesbrev fra mange organisasjoner om energisparing som innspill til regjeringens arbeid med statsbudsjettet for 2023, sendt 22. august 2022](#)

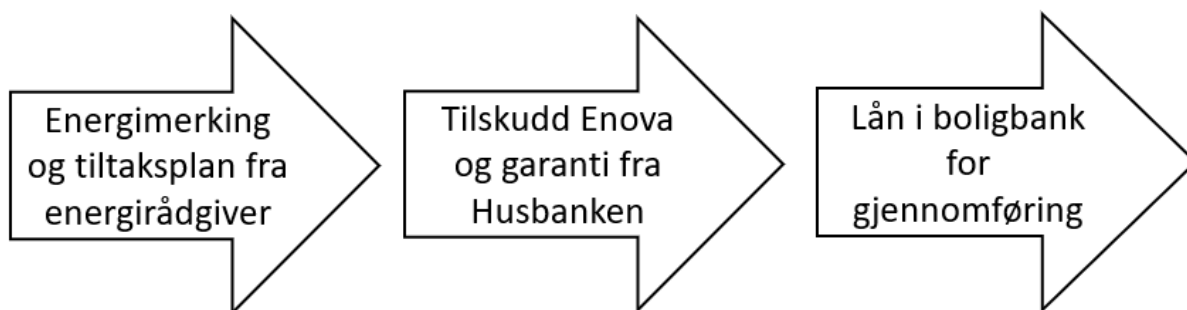
1. Endring av Enova-mandatet slik at energieffektivisering prioriteres

Enova-avtalen for perioden 2021–2024 har ikke et eget mål for energieffektivisering. Enova må få endret mandatet til å innfri mål om energieffektivisering og energisparing, og det må inngås en tilleggsavtale med Enova om dette. Det er relevant for alle sektorer og må bety en prioritering av dette hos Enova.

2. Virkemidler for boliger

Under følger forslag til virkemidler som vil forsterke hverandre og i sum fjerne barrierer, gi en håndsrekning til husholdningene og bidra til en omfattende energioppgradering av boliger. Tiltakene bygger på eksisterende strukturer og kan dermed raskt realiseres uten urimelig store kostnader.

De tre første virkemidlene (2.1 til 2.3) gir en verdikjede der en energirådgiver energimerker boligen og peker på forbedringspunkter i bygningskropp (som for eksempel fornyelse av vinduer og etterisolering av vegg eller loft). Når disse gjennomføres, vil det utløse tilskudd fra Enova og en garanti fra Husbanken, slik at boligbanken kan gi et utvidet og billig lån.

De to neste virkemidlene (2.4 og 2.5) er regulatoriske virkemidler som vil bidra ytterligere til energioppgraderingen av hele boligmassen.

2.1 Informasjon og gratis energirådgivning til husholdninger

Enova, NVE og andre aktører bør umiddelbart pålegges en storskala informasjonskampanje, liknende den som ble gjennomført under pandemien, om mulighetene innen energisparing og støtteordninger for dette.

I tillegg til generell informasjon om energisparing med en stor kampanje trengs det individuell rådgivning. For å sikre at energioppgradering gjøres i riktig rekkefølge, og uten å sperre for framtidige forbedringer, bør en profesjonell energirådgiver lage en tiltaksplan. Med samtidig energimerking av boligen følges en etablert systematikk som kan legge grunnlag for Enova-tilskudd og en lånegaranti fra Husbanken for energioppgradering.

Naturvernforbundet mener kommuner bør tilby gratis eller rimelig energirådgivning.² Dette gir høy tillit til uavhengighet. Rollen som rådgiver kan også fylles av næringsaktørene ved at fagfolk i foretak med ansvarsrett³ allerede i dag er automatisk godkjent som energirådgivere av Enova.

Ansvar for oppfølging: Kommunal- og distriktsdepartementet

² I [Sverige](#) er dette en lovpålagt kommunal oppgave, flere norske kommuner har egne tjenester ([Asker](#)).

³ Fagfolk i selskap med ansvarsrett som byggmester, arkitekt eller byggingeniør er av Enova automatisk godkjent som energirådgiver. De samme som står for arbeidet kan også gi råd og godkjenne.

2.2 Økt støtte fra Enova til flere energitiltak

Med et endret Enova-mandat må Enova gjøre langt mer for å utløse flere energitiltak i bygg. De siste årene er flere støtteprogrammer rettet mot bygg, som har hatt energieffektivisering som mål, blitt avvirket eller redusert. Enova må gi støtte til tradisjonelle og lønnsomme tiltak, siden det er flere barrierer som gjør at disse ikke gjennomføres.

Dagens Enova-tilskudd «helhetlig oppgradering av bygningskropp» må kunne deles opp i faser⁴ for å bli tilgjengelig for langt flere husholdninger. Dette vil også motvirke sløsing i form av utskifting av bygningsdeler med lang gjenværende levetid bare for å tilfredsstille kravene til «helhetlig» oppgradering.

Påslaget på strøm som forbrukerne allerede innbetaler til Enova, er en viktig del av finansieringen.

Det er anslått at staten vil bruke over 40 milliarder kroner på strømstøtte til husholdningene, mens det altså er minimalt med støtte til å redusere strømforbruket. Det internasjonale energibyrået (IEA) har nylig gjennomgått Norges energipolitikk og kom der med sterk kritikk. Et viktig budskap var at Norge heller burde bruke mer penger på varige tiltak for redusert strømforbruk enn å øse ut milliarder av kroner til strømstøtte.⁵

Regjeringen må i statsbudsjettet for 2023 bevilge minst 1 milliard kroner til å støtte energitiltak i husholdninger med kjent og velprøvd teknologi.

Ansvar for oppfølging: Klima- og miljødepartementet

2.3 Husbanken med garanti for bankers enøk-lån

Det er positivt at regjeringen vil tilrettelegge for at også husholdninger med lave inntekter skal ha mulighet til få energioppgradert sine boliger, og at regjeringen vil styrke satsingen til slike tiltak gjennom Husbanken.

I tillegg bør Husbanken stille lånegarantier til boligbanker slik at disse kan tilby enøk-lån på gunstige vilkår til nye og eksisterende kunder som utvider eksisterende boliglån basert på energitiltak. Garanti fra Husbanken gis til gjennomføring av tiltak definert i en tiltaksplan fra energirådgiver. For mange vil dette også medføre forbedret energimerke slik at de kvalifiserer for [Grønt boliglån](#) og redusert rente på hele boliglånet. Mange banker gir allerede god renterabatt for A- og B-merket hus⁶.

Ansvar for oppfølging: Kommunal- og distriktsdepartementet

2.4 Minimumskrav til bygninger

Naturvernforbundet går inn for å innføre «Minimum Energy Performance Standards» (MEPS), som vil sikre at bygg med størst potensial for energisparing gjennomfører tiltak.

MEPS inngår i EUs bygningsenergidirektiv og handler om å stille krav til bygningers energibruk ved at eksisterende bygninger oppfyller en minimumsstandard innen en gitt dato eller på et tidspunkt i bygningens livssyklus. Ved å sette en standard, eller en utvikling med stigende

⁴ I dag krever tilskuddet fra Enova for «Oppgradering av bygningskropp» at alt gjøres på én gang. Om du gjør 99 prosent, er det ingen tilskudd. I en stegvis oppgradering kan man for eksempel ta en vegg og få en forholdsvis andel av tilskuddet. Enkelttiltaket holder samme høye standard og sperrer ikke for neste steg og samme gode resultat når alle steg er tatt.

⁵ Se: [Energy Policy Review – Norway 2022, IEA](#)

⁶ Hus med bergvarme/sjøvarme bør få én til to energiklasser i «fratrekk». Det er lite rasjonelt å superisolere et bygg med mye gratis varme fra omgivelsene.

standarder, kan dette øke renoveringstakten og påvirke hvor omfattende renovering som gjennomføres.

Et slikt krav må varsles i god tid. Når huseiere vet at dette kravet kommer, vil det understreke behovet for energirenovering og bidra til at dette blir gjennomført når anledningen byr seg. Slike krav kan sammenliknes med kravene til utfasing av oljefyr, som ble varslet i god tid og satte fart på huseiernes handling, slik at de fleste hadde faset ut oljefyring før forbudet trådte i kraft.

I første omgang bør dette gjelde for utleieboliger.

Ansvar for oppfølging: Kommunal- og distriktsdepartementet

2.5 Gjøre det enklere å gjennomføre energiltak samt fjerne gebyr/krav

Naturvernforbundet mener det må gjøres enklere og mer attraktivt å gjennomføre energiltak ved at søknadsplikt fjernes eller det innføres gebyrfri søknad om byggesak for energioppgradering av bygningskropp. Dette er en «fast track» for alle bygg som ikke er på gul liste eller i bevaringsverdig miljø.

Ansvar for oppfølging: Kommunal- og distriktsdepartementet

3. Virkemidler for næringsbygg og offentlige bygg

Dagens strømpris gjør det langt mer aktuelt å gjennomføre energiltak i deler av landet, men det trengs ytterligere virkemidler for å utløse det store potensialet.

Krav om minimumsstandarder for bygg nevnt over må også gjelde næringsbygg og offentlige bygg.

3.1 Enova-støtte

I tillegg til Enovas støtteprogrammer for boliger ber vi om egne målrettede ordninger for energiltak i næringsbygg, offentlige bygg og landbruk. Enovas ordning for støtte til energisparekontrakter må markedsføres bedre.

Ansvar for oppfølging: Klima- og miljødepartementet

3.2 Krav om Energioppfølgingssystemer (EOS)

Det bør være krav om energioppfølgingssystemer for alle bygg som bruker over 100 000 kWh. Krav om energioppfølging bør inkludere krav om driftsoptimalisering og bruk av energisparekontrakter.

Ansvar for oppfølging: Olje- og energidepartementet

3.3 Obligatorisk med grønne leiekontrakter og grønne leieavtaler

Grønne leiekontrakter og leieavtaler er en overenskomst mellom utleier og leietaker om at eiendommen, bygget eller lokalet som avtalen omfatter, skal få en forbedret miljømessig standard i løpet av leieperioden.

Ansvar for oppfølging: Kommunal- og distriktsdepartementet

4. Virkemidler for industri

I tillegg til alle virkemidlene direkte rettet mot bygg må det gjennomføres tiltak også i andre sektorer. Naturvernforbundet mener at industrien må få krav i utslippstillatelsene om ny

teknologi som reduserer klimagassutslippene og fører til økt energieffektivisering, og det inkluderer krav til utnyttelse av spillvarme og tetting av lekkasjer.

Ansvar for oppfølging: Klima- og miljødepartementet

5. Utforming av strømstøtte og regulering av strømpris

Med alle forslagene over og dagens strømpris kan vi få i gang en satsing på redusert energiforbruk. Da må ikke strømstøtte eller regulering av strømprisen svekke incentivene for strømsparing. Innfører regjeringen en makspris på strøm for et høyt forbruk, vil det kunne svekke strømsparingen og forsyningssikkerheten og premiere de som bruker mest strøm.

For at en ordning med reduserte strømkostnader for husholdninger (to-pris eller annet instrument) ikke skal motvirke energioppgradering av bygg, må den delen med redusert pris være et basisforbruk og bør for eksempel ikke overstige beregnet forbruk for en ferdig oppgradert boenhet. En flat refusjon som ikke baserer seg på forbruk eller areal, men for eksempel samme sum per person, vil ikke ha negativ påvirkning på energioppgradering.

Naturvernforbundet er enig i at en strømstøtteordning for grunnleggende privat strømforbruk er nødvendig nå, og at det er viktig å hjelpe de som sliter mest med å betale strømregningene, og ha tilpassede støtteordninger for dem.

6. Andre virkemidler

I tillegg til alle virkemidler listet over er det behov for utredning av flere virkemidler. Vårt materielle forbruk bidrar til høyt energiforbruk, og innføring av sirkulær økonomi vil kunne bidra til større energieffektivitet.

Naturvernforbundet viser til vedlagte notat, hvor vi har samlet flere forslag som kan innføres på sikt.

7. Oppfølging

Vi ber om tilbakemelding på hvordan våre forslag til virkemidler kan følges opp, og vi svarer gjerne på spørsmål om oppklaringer og utdypinger av forslagene.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Truls Gulowsen
leder

Vedlegg: [Nærmere forslag og beskrivelser av virkemidler](#)